

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

DOMINIKÁNSKA REPUBLIKA

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

2010 - Hlavné ekonomické indikátory DR

(Zdroj: Ministerstvo ekonómie, plánovania a rozvoja DR)

Hodnotenie stavu ekonomiky DR medzinárodnými ratingovými agentúrami (stav k 3/2011):

Fitch (1/2011) zvýšil rating Rezervnej banky DR (Banco de Reservas de la RD) na:

úroveň '**F1+(dom)**' z hodnoty 'F1 (dom)' - krátkodobý národný rating,

úroveň '**AA-(dom)**' z hodnoty 'A+(dom)' - dlhodobý národný rating,

ďalej potvrdil **rating B** pre dlhodobú stabilitu národnej a zahraničnej meny

(koef. IDR), ale zlepšil výhľad zo STABILNÉHO na POZITÍVNY

Standard & Poor's (5/2010) zvýšil DR rating zo **STABILNÉHO** na **POZITÍVNY** a na **úroveň B** pre krátko a strednodobé bondy v lokálnej a zahraničnej mene

Moody's (4/2010) zvýšil svoj rating vládnych bondov DR z úrovne B2 na úroveň B1, so stabilným výhľadom

DR ponúka množstvo podnikateľských a investičných príležitostí, a to vďaka synergickému pôsobeniu nasledujúcich faktorov:

1. **Strategická poloha DR v Karibiku**, relatívna blízkosť krajín LA a prevažne nadštandardné vzťahy s krajinami regiónu.
2. **Legislatívne prostredie** (viď. kap.12) podporujúce PZI. Priateľský a ústretový prístup občanov k cudzincom je jednou z najväčších výhod DR. Aktívna a systematická je aj práca vládnych agentúr: **CEI-RD** (Centra pre podporu exportu a zahraničných investícií DR), **CNC** (Národného centra pre zvýšenie konkurencieschopnosti DR) a **PROINDUSTRIE** (Centra pre rozvoj a konkurencieschopnosť priemyslu)

HDP (jan – dec. 2010) stav: 361,405.1 mil. RD\$ medziročný nárast: 7.8%	EXPORT (jan – dec. 2010) stav: 6,546.5 mil. USD medziročný nárast: 18.6%	DEVÍZOVÉ REZERVY v USD (feb 2011 – feb 2010) stav: 2,635.0 mil. USD medziročný nárast: 8.4%
INFLÁCIA (jan 2011) mesačná: 1.24% akumulovaná: 6.17%	IMPORT (jan – dec. 2010) stav: 14,737.9 mil. USD medziročný nárast: 20.2%	VÝMENNÝ KURZ USD/RD\$ (3.3.2011) nákup: 1 USD = 37.65 RD\$ predaj: 1 USD = 37.81 RD\$
VLÁDNE PRÍJMY (jan – dec. 2010) %HDP: 13.5% medziročný nárast: 13.2%	BEŽNÝ ÚČET (jan – dec. 2010) stav: 14,737.9 mil. USD medziročný nárast: 20.2%	ÚROKOVÁ SADZBA (stav k 3.3.2011) Aktívna: 16.41% Pasívna: 7.22%
VLÁDNE VÝDAJE (jan – dec. 2010) %HDP: 16,3% medziročný nárast: 12.2%	PLATBA ÚROKOV (dlhová služba) stav: 2,177.9 mil. USD medziročný nárast: -2.8%	

3. **Dlhodobá ekonomická stabilita**, determinovaná aj jednotou a kontinuitou v plnení ekonomických cieľov - a to u všetkých doterajších demokratických vlád DR. **Vývojové tendencie (2011-12):** Aj napriek pretrvávajúcim problémom s deficitom bežného účtu a značnému poklesu prílivu PZI v 2008-2009 (v rokoch globálnej ekonomickej recesie) je strednodobý výhľad ekonomiky DR pozitívny. V nasledujúcich 2 rokoch sa očakáva

zvýšená aktivita investorov v tomto perspektívnom regióne. **Napriek zápornej bilancii zahraničného obchodu DR, je trajektória rastu HDP dôvodom na optimizmus. V 2011 sa očakáva nárast HDP o 6.9% a v 2012 o 6.4%.** Tieto pozitívne indikátory spolu so zlepšujúcim sa podnikateľským prostredím, nesporne predstavujú pre potenciálnych investorov výzvu, ktorou je potrebné sa seriózne zaoberať.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Dominikánska republika je krajina, ekonomicky charakterizovaná nasledujúcimi podielmi na tvorbe HDP (Zdroj: EUROSTAT):

- Poľnohospodárstvo: **6,2%** - klesajúci trend
- Priemysel: **32,5%** - rel.stabilita, bez väčších výkyvov.
- Služby: **61,3%** - rastúci trend
- **Nerastné bohatstvo:** Nikel, bauxit, zlato, striebro
- **Tradičné poľnohospodárstvo** (pestovanie a export cukrovej trstiny, tabaku, kávy, kakaa, tropického ovocia, chov hydiny, hov. dobytku, ošípaných)
- **Priemysel** (textilný, ťažobný, stavebný – výroba cementu, medicínska technika, potrebný
- **Služby** (Turizmus, telekomunikačné služby, napr. call – centrá)

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

- WTO, OSN, UNESCO, iné regionálne združenia (napr. OAS, CAFTA, PETROCARIBE, CARIFORUM, CELAC). Pozn.: CARICOM - žiadateľ od r. 2005,
- Dominikánska republika (DR) aktívne podporuje integračné procesy a má uzatvorené dôležité obchodné dohody. Základom pre rozvoj spolupráce EÚ a DR boli dohody z Lomé a Cotonou. Od r. 2009 platí dohoda **EPA** (šp. AAE) o ekonomickej spolupráci medzi krajinami CARIFORUM a EÚ.
- DR spolupracuje aj s **andskými štátmi** (Corporación Andina de Fomento) a intenzívne rozvíja aj spoluprácu so štátmi **zokupenia ALBA** (Kuba, Venezuela...). Najmä ekonomická spolupráca s Kubou začala naberať na intenzite, čoho dôkazom sú aj naplánované návštevy dominikánskej vládnej a podnikateľskej misie v r. 2012.
- Od marca 2007 je v platnosti dohoda **DR - CAFTA** o voľnom obchode s **USA** a ďalšími **5 stredoamerickými krajinami**. S USA má nadštandardne dobré vzťahy – v porovnaní s mnohými štátmi Latinskej Ameriky a Karibiku.

Pozn.: Dominikánska republika je z tohto dôvodu atraktívnou krajinou – a to aj pre slovenských exportérov so záujmom expandovať v Karibiku, Centrálnej Amerike a exportovať aj do USA.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Zahraničný obchod spadá pod **Ministerstvo priemyslu a obchodu DR**, ktoré má pre účely podpory exportu a investícií vytvorenú štátnu agentúru **CEI-RD** (Dominikánske centrum exportu a investícií). Je to obdoba našej agentúry SARIO, avšak s oveľa väčšími kompetenciami a riaditeľ CEI-RD je zároveň aj členom vlády DR.

Podľa renomovanej právnickej konzultačnej firmy Pellegrano&Herrera je legislatívne prostredie DR ústretové k zahraničným investorom a praje rozvoju podnikania. (Pozn.: Firma Pellegrano&Herrera je členom svetovej asociácie právnických firiem LEX MUNDI a je autorom publikácie "Doing Business in the Dominican Republic 2010). Prehľad najdôležitejších zákonov (šp. Leyes), ktoré môžu pozitívne ovplyvniť rozhodnutie potenciálneho investora investovať práve v DR:

LEY 8-90 (šp.ZONAS FRANCAS , ang.FREE ZONES, **sl. Bezcolné zóny**). Jeden z kľúčových zákonov na podporu exportu a PZI, vďaka ktorému sa v DR etablovalo množstvo zahraničných spoločností. Tento zákon podporuje vytváranie a reguluje fungovanie bezcolných zón.

LEY 16-95 (šp. Incentivos a la Inversión Extranjera en RD – **sl. Podpora PZI - priamych zahraničných investícií v DR**). Kľúčový zákon podporujúci prílev PZI do DR.

LEY 28-01 (šp.Incentivos a la Zona frontera - **sl. Stimuly pre prihraničnú zónu**). Zákon podporuje a stimuluje vznik firiem v prihraničných regiónoch (v blízkosti hraníc s Haiti, napr. v okolí mesta PEDERNALES...)

LEY 57-07 (šp. Energia y Combustible renovable – **sl. Energia a jej obnoviteľné zdroje**) Zákon zvýhodňuje výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov (Veľerné elektrárne, hydroelektrárne, fotovoltické zdroje, výrobcov biopaliva...). Kľúčový energetický zákon podporujúci prílev nových technológií do DR.

LEY 392-07 (šp. Competividad e Innovación Industrial – **sl. Konkurencieschopnosť a priemyselné inovácie**) Zákon formou úľavy na daniach - tzv. ITBIS dane a spotrebnej dane - podporuje firmy a export ich produktov do tretích krajín.

LEY 158-01 (šp.Turismo – **sl. Turizmus**). Zákon podporuje výhodnými stimulmi rozvoj turizmu v špecifických oblastiach a v provinciách s veľkým turistickým potenciálom (napr. Provincia BARAHONA – ekoturizmus).

LEY 8-90 (šp. Parque Cibernetico de S.D. – **sl. Kybernetický park v Santo Dominagu**). Zákon podporuje všetky aktivity realizované v bezcolnej zóne parku a výrazne zvýhodňuje firmy v nej etablované.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Programy podpory zahraničného obchodu sú zastrešené a koordinované Centrom pre podporu exportu a investícií - CEI-RD (Centro de Exportación e Inversiones de la República Dominicana-<http://www.cei-rd.gov.do/>). Dlhoročným riaditeľom je Eddy Martínez, ktorý je zároveň ministrom vlády DR.

CEI-RD má podpísanú zmluvu s Ministerstvom zahraničných vecí DR, ktorou sa ekonomickí diplomati stávajú zároveň reprezentantmi CEI-RD v krajine vyslania. Je to pozoruhodné systémové riešenie podpory exportu , ktorým sa dosahuje multiplikačný efekt.

DR a CEI-RD v r. 2010 zvíťazili v hodnotení prílohy Magazínu PZI - priamych zahraničných investícií (*patriacemu do skupiny Financial Times*) v týchto kategóriách:

1. CEI-RD – najlepšia stratégia podpory PZI v regióne Karibiku a Strednej Ameriky
2. Dominikánska republika – krajina s najväčším ekonomickým potenciálom

Programy podpory exportu a PZI majú oporu v prijatých zákonoch a dekrétach, z ktorých mnohé sú uvedené v bode č.12.

Pre záujemcov o prefinancovanie projektov realizovaných v DR je tu EDF (European Development Fund). EÚ v zmysle dohody z Lomé a Cotonou poskytuje DR technickú a finančnú pomoc prostredníctvom Európskeho rozvojového fondu, ktorý má svoje sídlo v hl. meste - Santo Domingu (Ordenador Nacional de FED). Riaditeľom je člen vlády DR (šp. Secretario de Estado). Čerpanie prostriedkov z EDF je zastrešené tzv. ISPRI - programom vlády DR pre inštitucionálnu podporu regionálnej integrácie.

c) Verejné obstarávanie

V porovnaní s okolitými štátmi má DR relatívne malé verejné výdavky kvýške HDP, čo determinuje aj rozsah verejného obstarávania. Zákony č. 340/06 a 449/06 z r.2000 regulujú tento proces. Zverejňovanie výberových konaní je skôr sporadické. Na tento účel by mala slúžiť stránka: www.comprasdominicana.gov.do.

Pozn: Verejné obstarávanie bolo a je častým objektom oprávnenej kritiky zahraničných účastníkov výberových konaní, nielen pre ich netransparentnosť, ale najmä pre absentujúcu platobnú disciplínu – napr. omeškanie platieb, neuhradenie faktúr víťazovi výberového konania. Najrizikovejšími zadávateľmi boli ministerstvá DR zodpovedné za rozvoj infraštruktúry. Maximálna opatnosť a získanie relevantných informácií (z viacerých nezávislých zdrojov) – to sú odporúčané preventívne opatrenia pre každého účastníka výberového konania.

d) Zmluvná základňa

SR nemá podpísanú žiadnu bilaterálnu zmluvu s DR (stav k 10/2011). Vzhľadom ku konkrétnym príležitostiam a perspektívam, ktoré trh DR ponúka, potenciálni exportéri a investori očakávajú, že ich ekonomické záujmy v regióne budú chránené a garantované. SR je členským štátom EÚ, preto naša zmluvná základňa je tiež determinovaná stavom a perspektívou rozširovania bilaterálnej zmluvnej základne medzi EÚ a DR. Avšak už dohoda EPA medzi EÚ a DR vytvára seriózny rámec pre realizáciu mnohých zaujímavých projektov. Delegácia Európskej Únie v Santo Domingu je rešpektovaným a plnohodnotným partnerom vlády DR, ktorý chráni záujmy všetkých členských štátov EÚ.

Pozn.: V novembri 2011 sa v Santo Domingu uskutočnilo prvé oficiálne stretnutie diplomatov MZV SR, honorárnych konzulov SR a manažérov slovenských firiem s vysokými predstaviteľmi štátnej administratívy DR (MZV DR, Ministerstvo priemyslu a obchodu, CEI-RD) v rámci projektu MZV SR (KARIBIK 2011). Obe strany vyjadrili záujem o rozvoj ekonomickej spolupráce a vyšpecifikovali oblasti možnej spolupráce (napr. energetika, životné prostredie, profesionálna príprava pilotov, letiskového personálu, vybavenie letísk, atď.) Sériou bilaterálnych rokovaní sa vytvorili reálne predpoklady pre formálne potvrdenie záujmu SR a DR o dlhodobú spoluprácu (napr. podpísanie memoranda, zmluvy o ekonomickej spolupráci...).

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície (PZI):

Tak ako zahraničný obchod, tak aj PZI sú centrálné koordinované a riadené CEI-RD. Poslaním CEI-RD je (okrem podpory exportu) priťahovať zahraničný a domáci kapitál – a to sústavným zlepšovaním investičného prostredia a spoločenskej klímy. CEI-RD poskytuje investorom nasledujúce bezplatné služby:

1. Špecifické informácie o investičných oblastiach;
2. Príprava konkrétnych stretnutí a rokovaní;
3. Koordinácia a moderovanie stretnutí za okrúhlym stolom;

4. Prijímanie a spracovanie sťažností;
5. Sledovanie a monitorovanie konkrétnych investičných projektov;
6. CEI-RD je mediátorom a sprostredkovateľom v prípade konfliktu medzi investorom a verejnou, resp. štátnou správou DR
7. Poradenstvo v oblasti daňového systému DR.

Najväčšími investormi sú dlhodobo **USA, Kanada, Španielsko.**

Stav vzájomných PZI, príklady úspešne realizovaných projektov: Veľké PZI subjektov zo SR nie sú známe.

Technická a finančná pomoc pri vstupe zahraničných investorov: Technickú pomoc poskytuje CEI-RD, finančná pomoc je v podobe investičných stimulov (napr. zrušenie, resp. zníženie daní, vid' príslušné zákony v bode č. 12), pre podnikateľov z EÚ taktiež granty EDF – Európskeho rozvojového fondu

Možnosť repatriácie kapitálu: Áno, zákony DR garantujú investorovi toto právo

Odporúčané oblasti podnikania: Oblasti s najvyšším potenciálom pre realizáciu slovenského exportu a investícií do DR (napr. dodávky zariadení, prístrojov, J-V, priemyselná kooperácia, služby) sú:

- o Energetika – rekonštrukcie tepelných elektrární, alternatívne a/alebo obnoviteľné zdroje energie.
- o Medicínske prístroje a zariadenia.
- o Agrosektor a potravinárstvo.
- o Turizmus – vybavenie hotelov a penziónov.
- o Konzultačné služby - manažérske poradenstvo, profesionálna príprava LZ v oblasti zvyšovania produktivity firiem, štandardizácie, systémov integrovaného manažérstva kvality, metrológie..
- o Komunálna sféra a modernizácia infraštruktúry – napr. odpadové hospodárstvo, miestna doprava, budovanie bytov..(Santo Domingo, Santiago,...)

b) Energetická politika krajiny

V súčasnosti je sektor energetiky jedným z najproblematickejších sektorov DR. V r. 1999 bola ukončená privatizácia štátneho monopolu CDE (Corporación Dominicana de Electricidad), ktorý bol pretransformovaný do 2 výrobných a 3 distribučných organizácií. Tieto boli následne sprivatizované. Jedným z privatizérov distribučných spoločností bol španielsky koncern UNION FENOSA. Tento koncern sa dostal do sporu s DR a po vzájomnej dohode DR následne reprivatizovala (zoštátnila) prenosové siete a distribúciu. Chronickými problémami tohto sektoru sú: Neefektívny a nákladný systém energetických subvencií pre chudobné regióny a mestá, zlá platobná disciplína zákazníkov, čierne odbery a nefungujúci systém postihovania dlžníkov, časté výpadky napájania, fyzicky a morálne zastaralé technické zariadenia, vysoké straty energie pri jej prenose a transformácii.

Na prekonanie energetických problémov DR bola schválená koncepcia podporujúca obnoviteľné zdroje energie. Modernizácia sektoru sa stáva aj jednou z priorit volebnej prezidentskej kampane (2012), čo môže byť aj skvelou príležitosťou pre slovenské firmy, majúce pozitívne referencie z Kuby, Venezuely a ďalších štátov LA.

Najvyšším orgánom zodpovedným za dodržiavanie zákona (LEY 125-01) a schvaľujúcim stratégiu energetického sektoru je **CNE** (Comisión Nacional de Energía). Jemu podlieha

energetická agentúra **CDEEE**. Tento holding zastrešuje štátne firmy: Prenosové (**ETE**), distribučné (**EDE Norte,...Este,...Sur**), a hydroelektrárne. **CDEEE** vypisuje tendre (licitaciones),

ktoré zverejňuje na : www.sie.gov.do, www.cne.gov.do. V 80% prípadoch si vífazi tendrov zabezpečujú aj financovanie (napr. EXIMBANKou, SB, z EÚ fondov).

Pozn.: V novembri 2011 sa – na pôde CDEEE v Santo Domingu - uskutočnilo (v rámci projektu MZV SR KARIBIK 2011) prvé oficiálne stretnutie a prezentácia slovenských exportérov energetických investičných celkov – a to za prítomnosti p. Marranzini, prezidenta tejto štátnej energetickej agentúry.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

V r. 2007 bola na zriadená vládna agentúra **PROINDUSTRIA** (Centrum pre rozvoj a konkurencieschopnosť priemyslu), ktorá prostredníctvom stimulov a daňových úľav podporuje výskum, vývoj, inovácie a modernizáciu priemyslu. Príkladom daňových úľav je napr. odpustenie dane ITBIS, importných ciel pre firmy spĺňajúce kritériá PROINDUSTRIE. (Zdroj: UNCTAD)

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozy a vývozy režim, obchodná prax

Pre slovenské firmy, ktoré sa chcú etablovať v DR a umiestňovať svoju produkciu v DR a ďalších okolitých štátoch, USA nevynímajúc, je mimoriadne výhodné využiť atraktívne možnosti, ktoré investorom ponúkajú bezcolné zóny (šp. zonas francas) a výhody vyplývajúce z medzinárodných dohôd . Prioritne sa jedná najmä o :

1. Oslobodenie od platenia daní (z príjmu, importných daní za stroje, zariadenia, suroviny, z prevodu nehnuteľností, nepriamej spotrebnej dane, mestských daní)
2. Preferenčný prístup na trhy USA, EÚ a ďalších štátov .....) v zmysle dohôd DR-CAFTA a EPA

Dôležitou štátnou agentúrou je aj **DIGENOR** (šp. Dirección General de Normas y Sistemas de Calidad) je obdobou slovenského ÚNMS (Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo). Exportérom poskytuje technickú pomoc pri certifikácii ich produktov a služieb. Zabezpečuje aj inšpekciu importovaných tovarov.

Pozn.: Pre exportérov, u ktorých dominuje tovarová výmena a ktorí neuvažujú o investovaní v DR, je dôležité poznať pripraviť sa na riziká, spojené s clami a preclievaním importovaných tovarov. To je totiž jedným z najväčších príčin nespokojnosti exportérov, a to aj napriek preukázateľnému pokroku dosiahnutému v posledných rokoch. Systém vyrubovania cla je často netransparentný, a takmer vždy postihuje exportéra. Hlavnou príčinou týchto chronických nedostatkov je personál, jeho neprofesionalita, ale najmä jeho korupčné správanie sa.

Vážnym problémom, s ktorým sa DR len pomaly vyrovnáva, je aj cielený tlak lobistických skupín na okamžité zvýšenie cla pre príslušnú položku, ktorej import do DR by ohrozil domácich producentov. Je to zaužívaný spôsob ochrany domácich výrobcov, ktorí aj takouto formou likvidujú potenciálnu konkurenciu zo zahraničia.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Zahraničný obchod SR – DR v mil. USD (kumulatívny prehľad od 2005 – do 2010)

* doplnené 3/2011, zdroj: Oficiálne údaje: MH SR

Rok	2005	2006	2007	2008*	2009*	2010*
Vývoz	5,0	5,3	5,1	7,2	1,7	2,7
Dovoz	1,0	0,9	1,8	2,2	2,7	2,5
Obrat	6,0	6,2	6,9	9,4	4,4	5,2
<i>Bilancia</i>	<i>+4,0</i>	<i>+4,4</i>	<i>+3,3</i>	<i>+5,0</i>	<i>- 1,0</i>	<i>+0,2</i>

c) Tovarová štruktúra celkového zahraničného obchodu DR v členení vývoz/dovoz

- **EXPORT z DR:** (\$6,598.1 million 2010): komodity: feronikel, cukor, zlato, striebro cement, káva, kakao, tabak, mäsp ovocie.
- **IMPORT do DR** (\$10,959.9 million, 2010): potraviny, ropa, textilie, chemické látky a farmaceutické látky.

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Poradie (2010):	IMPORT do DR Hlavní partneri DR:	EXPORT z DR Hlavní partneri DR:
1.	U.S.A.	HAITI
2.	ČÍNA	U.S.A.
3.	VENEZUELA	<u>EÚ 27</u>
4.	MEXIKO	ČÍNA
5.	KOLUMBIA	JAMAJKA

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

- **hlavné vývozné komodity SR:** V exporte SR do DR dominuje sektor telekomunikačnej techniky, tlačiarenských a papierenských výrobkov.

Z tabuľky uvedenej v bode b, vyplýva, že vplyv finančnej krízy na obchodnú výmenu bol mimoriadne negatívny, čo sa prejavilo najmä zápornou bilanciou v r. 2009. Potešujúcim faktom je však skutočnosť, že už v nasledujúcom roku (2010) došlo k obratu, s miernym prebytkom.

Hlavnými dôvodmi, ktoré zabraňujú rastu slovenského exportu a investovaniu v DR sú najmä: Veľká vzdialenosť, málo relevantných informácií o rastúcom potenciáli krajiny a možnostiach, neznalosť jazyka a obchodných zvyklostí, strach z kriminality a - prevažne negatívna prezentácia krajiny v masmédiách (drogy, násilná kriminalita, korupcia...)

Pozitívnymi aspektmi, zvyšujúcimi možnosti rastu slovenského exportu, resp. investovania v DR sú najmä: Vynikajúce latinskoamerické referencie našich firiem podnikajúcich v energetike a v sektore čiernej metalurgie, prirodzená úcta a rešpekt k výrobkom európskych firiem, k pracovným návykom a manažérskym schopnostiam európanov, rešpektovanie rodiny a tradícií, neformálna a srdečná komunikácia partnerov – kde emocionálna zložka je dôležitá a často prevažuje nad racionálnou.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Špecifiká podnikania v teritóriu:

Trh DR, štátov Karibiku a Strednej Ameriky je nenasýtený a poskytuje pre slovenských exportérov a investorov zaujímavé príležitosti. Len mechanické kopírovanie marketingových krokov a obchodných rokovaní, účinných v krajinách EÚ a USA, je regiónu Karibiku kontraproduktívne. Preto aj následný vstup na tunajšie trhy - bez poznania kultúrnych špecifik a podnikateľských zvyklostí, takmer zákonite končí finančnou stratou a dezilúziou záujemcu - potenciálneho exportéra či investora.

Užitočné informácie pre exportérov bez predchádzajúcej skúsenosti z regiónu:

Cudzinec – podnikateľ (resp. jeho firma) je v DR je plne akceptovaný miestnymi podnikateľmi a inštitúciami pokiaľ je:

1. Preukázateľne integrovaný do miestnej komunity (manželstvo, deti s dominikánskym partnerom, dôstojné trvalé bydlisko)
2. Právne bezúhonný a ochotný pomôcť – a to aj pri riešení problémov komunity.
3. Priateľský a komunikatívny, s prirodzenou snahou o nadväzovanie osobných priateľstiev, bez ohľadu na to či obchod vyjde, alebo nie. Vítané sú pozitívne osobné referencie od verejne známych osobností DR (podnikatelia, politici, intelektuáli).

Odporúčaním pre slovenských exportérov a investorov je vyhľadanie a oslovenie vhodných dominikánskych partnerov pre spoluprácu – najlepšie krajanov, úspešných podnikateľov, ktorí sú už dlhšie etablovaní v DR, s preukázateľne dobrými osobnými väzbami na politikov a podnikateľov. Následný J-V, resp. dohoda s partnerom o poradenstve, sprostredkovaní, právnej pomoci – to sú len niektoré z možností ako efektívne rozvinúť a zároveň dlhodobo chrániť vlastné podnikateľské aktivity v Karibiku.

Dôveryhodný dominikánsky partner s väzbami na rešpektované osobnosti je často jediným tromfom exportéra a investora v boji proti miestnej byrokracii. Colnice (DGA – Directoriat General de Aduanas)) sú typickým príkladom takejto bariéry, na ktorej už skončil ne jeden exportér. Preto sa sústavne zvyšuje tlak zahraničných investorov a medzinárodných inštitúcií na novelizáciu legislatívy, ktorá by mala oveľa účinnejšie odhaľovať korupciu a potláčať jej príčiny – a to aj zvýšením právomocí a skvalitnením práce Národného direktoriátu pre postihovanie korupcie v štátnej správe (korupcie, ktorá je na úrovni Ukrajiny). Verejné obstarávanie je jedným z najčastejšie kritizovaných zdrojov korupcie.

b) Vyhodnotenie obchodných možností SR

Perspektíva rozvoja obchodno-ekonomických vzťahov medzi SR a DR: Súčasný stav zahraničného obchodu a zmluvnej základne medzi SR a DR zďaleka nezodpovedá všetkým možnostiam, ktoré by spolupráca SR s DR mohla priniesť obom krajinám.

Strategická poloha DR v Karibiku a súčasná hodnota exportu DR do Haiti (1. Haiti, 2. USA, 3. UK, 4. ES) je zaujímavou príležitosťou pre slovenských exportérov. V Haiti má SR svojho honorárneho konzula – mimoriadne aktívneho a váženého podnikateľa.

Ďalšou príležitosťou sú špecifické trhy - kubánsky a venezuelský, s ktorých krajinami a vládami má práve DR bezproblémové vzťahy. Tieto trhy by mohli byť zásobované slovenskými výrobkami práve z DR.

DR je členom zoskupenia PETROCARIBE, vďaka ktorému nakupuje venezuelskú ropu za zvýhodnených podmienok. Preto má práve s Venezuelou prehlbujúcu sa negatívnu obchodnú bilanciu, ktorú by najradšej vyrovnávala exportom svojich výrobkov a služieb. Táto skutočnosť môže byť skvelou príležitosťou pre slovenských výrobcov, aby preniesli aspoň časť svojej výroby do DR, (resp. vytvorili J-V s partnermi z DR) a tak začali postupne zásobovať svojimi výrobkami celý Karibik. Pozn. : O tejto možnosti bola slovenská strana informovaná z 2 nezávislých zdrojov – Ministerstva obchodu a investícií a CEI-RD, počas návštevy slovenskej delegácie v DR, ktorá bola vedená vysokým predstaviteľom MZV SR.

Z hľadiska existujúcich chronických problémov a potrieb DR je jednoznačnou prioritou vstup slovenských spoločností do projektov rozvoja sektoru ENERGETIKY.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Marketingová stratégia musí v sebe zahŕňať opatrenia eliminujúce riziká podnikania v DR:

1. Vzhľadom k všadeprítomnej korupcii a nedostatočnej vymožitelnosti práva je vybudovanie „ochranného politického a inštitucionálneho dáždnika“ nevyhnutnou podmienkou bezproblémového podnikania v DR.
2. Pripravované otvorenie honorárneho konzulátu SR v DR (v I. polovici r.2012) bude systémovým krokom a významným príspevkom k ochrane slovenských ekonomických záujmov v DR. Poskytne odporúčania a operatívne môže zabezpečovať aj logistiku pracovných návštev a slovenských podnikateľských misíí.
3. Spolupráca a pravidelná výmena informácií medzi veľvyslanectvami SR a DR v Havane, ako aj koordinácia aktivít s CEI-RD, ministerstvami DR a delegáciou EÚ v Santo Domingu – to všetko predstavuje systémový prístup k ochrane a podpore slovenských ekonomických záujmov v DR.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra pri návšteve krajiny:

- **Prílety a odlety:** Na letiská v Santo Domingu, resp. Punta Cana (IBERIA, AIR FRANCE, AIR EUROPE...)
- **Vízové formality:** Priamo na letisku, za poplatok. Zakúpenie víz je bezproblémové.
- **Ubytovanie:** V sieti medzinárodných hotelov, rodinných hotelov, alebo aj v súkromí, ale len na základe osobného odporúčania dôveryhodného dominikánskeho partnera.
- **Informácia pre vodičov:** V Santo Domingu sa jazdí bezohľadne, premávka je mimoriadne rušná, porušujú sa predpisy, pozor na neosvetlené vozidlá, motocykle, bicykle a nedisciplinovaných chodcov, prechádzajúcich cez vozovku. Mimo hlavného mesta je doprava relatívne plynulá. Odporúča sa nechať si väčšiu časovú rezervu pri preprave na miesto stretnutia.
- **Taxi:** Cena za prepravu taxíkom je často výsledkom vzájomnej dohody a obrátneho vyjednávania. Technický stav väčšiny súkromných taxíkov, ktorých majiteľmi sú živnostníci, je neuspokojivý.
- **Dôležité informačné zdroje:**
  - Centrum pre podporu exportu a investícií DR - www.cei-rd.gov.do/
  - Ministerstvo zahraničných vecí – www.serex.gov.do

- o Zákony DR – www.infomejudicial.com/?go=2
- o Centrálna banka – www.bancocentral.gov.do
- o Karibská rozvojová banka – www.caribank.org